דוא"ל מל"מ

אגרת המידע של המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה הממלכתי לחללי הקהילה

www.intelligence.org.il

גיליון מס' 31, אדר-ניסן תשע"ה, מרץ 2015

דבר העורכת

קוראים יקרים,

השתלטות החות'ים על צנעא בירת תימן ומעבר לה הטילה אותי לאחור, לשנות השמונים. שמונה שנים הייתי קצינה במדור חצי האי ערב (סעודיה, תימן והמפרץ). הוא נחשב אז קצת שולי, ועד כדי כך שבאמצע העשור סגרו אותו למעשה לנוכח מצוקת משאבים ואג'נדה. עשרים שנה קודם לכן, לאורך שנות השישים היה המדור במרכז התמונה: מלחמת תימן הייתה שדה מערכה כל-ערבית, בין נציגיו המסורתיים של "הדור הישן" לבין שוחרי הנאצריזם והפאן ערביות. השבטים הזיידים - השיעים של צפון תימן - נקראו "המלוכנים", והיו בני בריתם של הגורמים הפרו-מערביים. מאז, האזור המשיך להתאפיין בחוסר יציבות, בעוד שסעודיה עושה כל שביכולתה (המוגבלת) לייצב את "חצרה האחורית". והנה עתה מאיימת תימן לשוב ולהיות מוקד מתיחות משמעותי. היא מצויה במערבולת בין הגורמים המסורתיים ושני גורמים חמושים אנטי-ממסדיים קורעים את המדינה: ארגון אלקאעידה הסוני והחות'ים השיעים, שהשפעתם הולכת ומתחזקת בעזרת איראן, המסייעת להם במימון ובאמל"ח. בכך, מתקרבת טהרן להשפעה מסוכנת על מיצרי באב אלמנדב - הכניסה הדרומית של הספנות הבינלאומית לאירופה. התפתחות זאת היא חלק מתמונת אי-הוודאות ההולכת ומתערבלת במזרח התיכון. האזור מטלטל ממוקד למוקד, ונראה שלא יתייצב בקרוב. ואולי כן?

השנה ציינה קהילת המודיעין שישים שנה להעלאתם לגרדום של "קדושי קהיר" נידוני "עסק הביש". "מבצע סוזאנה" נועד לסכל את פינוי הכוחות הבריטים מתעלת סואץ באמצעות מחתרת יהודית המורכבת מצעירים יהודים ציונים שהופעלו לבצע פיגועים בקהיר ובאלכסנדריה. שישים שנה אחרי - תם עידן ההשתקה, ההאלמה וההעלמה. באמ"ן נערכים להנחלת הפרשה במסגרת תוכנית החינוך השנתית ליחידות הסדירות במאמץ להנחיל מורשת וערכים רלוונטיים גם בימינו.

על הנצחת "קדושי קהיר" וגיבורי "מבצע סוזאנה", על הרצאתו של אלוף (מיל') עמוס גלעד במל"מ בנושא "השינויים במזרח התיכון - סיכונים וסיכויים" במסגרת 'מועדון חבצלת', על אירועי השקה לספרים חדשים של חברינו, על פעילות העמותות השונות ועל אירועים צפויים במל"מ, על כל אלה ועוד תוכלו לקרוא בגיליון שלפניכם.

בברכת חג חירות שמח,

יוכי ארליך

מהנעשה במל"מ

עמוס גלעד ב'מועדון חבצלת':

לפנינו שנת ההכרעה בהקשר לגרעין האיראני

ביום שלישי, 3 בפברואר 2015, הופיע ראש המטה הביטחוני מדיני במשרד הביטחון אלוף (מיל') עמוס גלעד בפני חברי 'מועדון חבצלת' והציג את השינויים במזרח התיכון - סיכונים וסיכויים.

חברי 'מועדון חבצלת'

גלעד פתח את סקירתו בהצגת הסיכויים ומנה בראשיתם את ירדן המהווה נכס אסטרטגי לישראל במאבקה להישרדות המשטר ההאשמי והבטחת יציבותו. ירדן פועלת במלוא העוצמה נגד הכוחות האסלאמיים הרדיקאליים (אלקאעידה, דאע"ש וארגונים נוספים) ובכך מבטיחה את שמירת השקט בגבול הארוך ביותר עם ישראל.

עבדאללה מלך ירדן

עם זאת, גלעד ציין כי קיים פוטנציאל שברירי למשבר, העלול לערער את המצב הפנימי בירדן ולהשפיע על עתיד יחסיה עם ישראל. מהלכים ישראליים בהר הבית עוררו לאחרונה תסיסה חריפה נגד המלך שקבלה מימדים מסוכנים. גם המצב במצרים מהווה התפתחות חיובית במאזן הסיכונים והסיכויים מולם ניצבת ישראל כיום. מצרים עודנה נתפשת כמנהיגת העולם הערבי. פעילותו של סיסי נגד החמאס והחלשתו בעזה הן "חדשות טובות" לאינטרסים הביטחוניים של ישראל.

בעמודת החדשות הטובות - גלעד ציין גם את סעודיה ומדינות המפרץ. קיים מתאם אינטרסים ביניהן לבין ישראל בתחום המדיני אסטרטגי והן פועלות לחיזוקו של משטר סיסי במצרים כולל באמצעות סיוע כלכלי חיוני. ואולם,

המשך בעמוד 2

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה | ת"ד 3555 רמת השרון 47143 טל': 03-5497019, פקס': 03-5497731 דוא"ל: mlm@intelligence.org.il

העורכת: יוכי ארליך

Next Page

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת

המשך מעמוד 1

נוכח בעיותיה של מצרים קשה לצפות כי היא תצא מהמשבר בטווח הקרוב.

ובצד החדשות הרעות - בראש ובראשונה גלעד הדגיש את הסיכונים לביטחונה של ישראל שמציבה איראן. לדבריו, אנו עומדים בפני שנת הכרעה בכל מה שקשור לאפשרות הפיכתה של איראן למעצמה אזורית גרעינית. מבחינתה של ישראל מדובר במשטר אלים המעמיד בפנינו איום צבאי של ממש ובמיוחד מול העורף הישראלי: מצפון חיזבאללהסטאן- 100,000 רקטות מכוונות לישראל ומכסות כמעט את כל שטחה. איראן משקיעה כיום מיליארדים כדי לקדם את יכולותיה המודיעיניות ולשפר את רמת הדיוק והפגיעה של אמצעי הלחימה שלה. איראן עשתה גם קפיצת מדרגה אדירה בתחום הסייבר. במו"מ המתנהל בנוגע לגרעין, השגתו של הסכם תקום או תיפול בנוגע להסדרת השאלה האקוטית אם תישמר לטהרן היכולת לפרוץ קדימה "ממדינת סף" למדינה שיש בידיה בפועל יכולת גרעינית צבאית. הערבים מצידם, לא יסכינו למצב של איראן גרעינית לאורך זמן.

גלעד המשיך וסקר בצד הסיכונים את המצב בסוריה והתפרקות משטר אסד, את ההתמודדות עם הכוחות האסלאמיים הרדיקאליים, אלקאעידה, "המדינה האסלאמית" (דאע"ש) בסוריה, בעיראק, בסיני, בלוב ועוד. לתוצאות ההתמודדות במערב עיראק, בואכה הגבול עם ירדן, עלולות להיות השלכות מסוכנות על ישראל. אשר לזירה הפלסטינית - היריבות והניגודים בין החמאס לבין הרש"פ לא יאפשרו לשתי הישויות לחבור לגוף אחד. אבו-מאזן, המתנגד לטרור, פתח באינתיפאדה מדינית נגד ישראל בזירה הבינלאומית ופועל להעמקת הדה-לגיטימציה שלה. כך או כך, ניתן להעריך כי לאחר מועד הבחירות בישראל עלולה לחול החרפה במצב הביטחוני. הנחה: יובל חלמיש.

המלך סלמאן מסעודיה ונשיא מצרים סיסי בריאד (צילום אי.פי.)

קהילת המודיעין מציינת שישים שנה להעלאתם לגרדום של "קדושי קהיר"

תוכנית החינוך השנתית באמ"ן תוקדש לפרשת "עסק הביש"

השנה מלאו שישים שנה להעלאתם לגרדום בקהיר של "קדושי קהיר" נידוני "עסק הביש". ביום ראשון, 28 בינואר 2015, התקיימה בחלקת עולי הגרדום בבית הקברות הצבאי בהר הרצל בירושלים אזכרה להעלאתם לגרדום בקהיר של סא"ל שמואל עזר ושל סא"ל ד"ר משה מרזוק (ז"ל), נידוני "עסק הביש". באזכרה נכחו, לצד בני המשפחות, מנכ"ל המל"מ תא"ל (מיל') דודו צור, ונציגי חמ"ן, גם כ-300 צעירים, תלמידי המוסדות הבאים: מכינת יונתן בקיבוץ עלומים, מדרשת אַלוֹן, תיכון 'איש שלום' בכפר יונה, תיכון הראֶ"ה ברמת-גן, "הריאלי" בחיפה, מכינת נטור ברמת הגולן, הפנימיה הצבאית 'אור עציון' שבמרכז שפירא, אוריה באלון שבות, ובתי הספר הירושלמיים: בויאר, הימלפרב, הרטמן בנים והרטמן בנות, התיכון שליד האוניברסיטה, ישיבת 'נתיב מאיר', עמליה, פלך, תורה ומדע (מכון לב). עוד היו שם ראשי עדת 'הצופים הדתיים' ו'בני עקיבא'. תלמידות מן התיכון שליד האוניברסיטה קראו קטעים משירו של נתן אלתרמן, 'הדף הפתוח', שכתב ב'טור השביעי' לאחר תלייתם של עזר ומרזוק. לאחר הטקס הרשמי המשיכו בני הנוער לתחקר במשך שעה ארוכה את בני המשפחות ואת ניצב ורב-גונדר (גימ') לוי שאול, מראשי הקרן להנצחת קדושי קהיר; את הגב' קלרה דה הרטוך, הקצינה שחָנכה את משה מרזוק בעת הכשרתו לפקד על החוליה הקהירית; ואת מר עובדיה דנון, האיש שגייס את חברי הרשת באלכסנדריה.

אירוע נוסף לציון שישים שנה להעלאתם לגרדום של

המשך בעמוד 3

משוחררי "עסק הביש" בקבלת פנים עם מאיר עמית

משה מרזוק ז"ל

שמואל עזר ז"ל

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה | ת"ד 3555 רמת השרון 47143 טל': 03-5497019, פקס': 03-5497731 דוא"ל: mlm@intelligence.org.il

המשך מעמוד 2

"קדושי קהיר" התקיים גם באוניברסיטת בר אילן. הקרן להנצחת קדושי קהיר, הפועלת במסגרת המל"מ קיימה ביום רביעי, 11 בפברואר 2015, בשיתוף עם מרכז דהאן לתרבות, חברה וחינוך במורשת יהדות ספרד והמזרח על שם אהרון ורחל דהאן באוניברסיטת בר-אילן. באירוע השתתפו כ-350 איש.

בכניסה לאולם הוצגו ציורים ופסל של דיוקן אישי מעשה ידיו של שמואל עזר הי"ד, ורישומים פרי ידיהם של מאיר זפרן ורוברט דסה, מאסירי ה'פרשה', החיים בינינו. פתחו את הערב ח"כ ד"ר שמעון אוחיון, ראש מרכז דהאן; פרופ' ירון הראל, ראש הוועדה האקדמית של המרכז; ודוד צור, מנכ"ל המל"מ. השגריר לשעבר מר אפרים דובק, המשמש חבר בהנהלת הקרן להנצחת קדושי קהיר, נשא דברים ובהם סקר את התגלגלות הפרשה ואת תוצאותיה המידיות והעקיפות בפרספקטיבה של שישים שנה. מעמד הזיכרון וההצדעה לנופלים ולחבריהם האסירים היה משיאי הערב. כשרוברט דסה צעד לעבר הבמה עמד כל הקהל על רגליו והריע לו ממושכות. באירוע הוקרן סרט שהפיקה הקרן ובו סיפור הפרשה ולקחיה. חתם את הערב ראש הקרן, סא"ל (מיל') פרופ' נַחֶם אילן, אשר סקר את פעולות הקרן מאז שנוסדה לפני כחצי יובל שנים, והרצה על תמורות בחקר 'עסק הביש' בשנים האחרונות. בדבריו המחיש והדגיש כי תם עידן ההשתקה, ההאלמה וההעלמה, וכי כיום מהדהדים הסיפור ולקחיו בקרב אלפי חיילים ואזרחים מדי שנה.

מימין: רוברט דסה, מאסירי 'הפרשה'; שמעון אוחיון, ראש מרכז דהאן; דוד צור, מנכ"ל המל"מ ויוסף מרזוק, אחיו של משה מרזוק (ז"ל), באוניברסיטת בר-אילן

באמ"ן התקבלה לאחרונה החלטה להקדיש את תוכנית החינוך השנתית להנחלת פרשת "עסק הביש" ביחידות אמ"ן ומורשתה. יצוין, כי המל"מ הקדיש בגיליונו האחרון של "מבט מל"מ" (גיליון 71, ינואר 2015) מקום נרחב ומעמיק ל"עסק הביש" ולגיבורי "מבצע סוזאנה".

ניתן לעיין באתר האינטרנט של המל"מ: www.intelligence.org.il

נחם אילן

סדנא נוספת של המכון לחקר מודיעין ומדיניות במל"מ

"לבנון - איך נכנסנו (1982) ואיך יצאנו (2000)"

ב-13 בינואר 2015 ערך "המכון לחקר מודיעין ומדיניות" סדנא בנושא "לבנון - איך נכנסנו [1982] ואיך יצאנו [2000]", תוך דיון במקומו של המודיעין בקבלת ההחלטות.

את הדיון בסוגית הכניסה ללבנון, במלחמת "שלום הגליל" פתח אל"מ (מיל') ד"ר ראובן ארליך, ראש "מרכז המידע למודיעין ולטרור" במל"מ, בסקירת רקע מקיפה. נחיק נבות, לימים ראש "תבל" והמשנה לראש המוסד, סקר את הגישות שרווחו במוסד בעת ההיא ועודד שמיר, שכיהן אז כעוזרו של שר הביטחון אריאל שרון ז"ל, התייחס לדברים מנקודת מבטו המיוחדת. את סוגית אופן היציאה מלבנון ומקומו של המודיעין בקבלת החלטות, סקרו ראש אמ"ן לשעבר, האלוף (מיל') עמוס מלכא ותא"ל (מיל') עמוס גלבוע.

רון כתרי

צ'אפחות

■ אל"מ (מיל') **ניר למפרט** מונה מנכ"ל ח. מר תעשיות. בעבר סגן מפקד 8200.

ניר למפרט

■ **סימה שיין**, נבחרה ע"י ועדת השרים לענייני סמלים וטקסים להדליק משואה בטקס יום העצמאות תשע"ה. סימה היא משנה למנכ"ל המשרד לענייני מודיעין והאחראית לנושא האיראני. הייתה בעבר ראש חטיבת המחקר במוסד.

סימה שיין

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה | ת"ד 3555 רמת השרון 47143 טל': 03-5497019, פקס': 03-5497731 דוא"ל: mlm@intelligence.org.il

נחיק נבות באירוע השקת ספרו:

"קיסינג'ר עודד את המצרים לצאת למלחמה נגדנו ב-1973"

נחיק נבות

ביום שני 23 בפברואר 2015 התקיים במל"מ אירוע השקת ספרו של נחיק נבות, לשעבר המשנה לראש המוסד, "תבל ומלואה - סיפורו של איש מוסד".

בדברי הפתיחה ציין יו"ר המל"מ ד"ר צבי שטאובר שנחיק בחר להשיק את ספרו דווקא במל"מ משתי סיבות עיקריות: א. נחיק היה ממקימי המל"מ; ב. המל"מ עומד על שלוש רגליים: הנצחה, מורשת ומחקר. ספר זה הינו מורשת של איש מודיעין שהחל שירותו בש"י והמשיך בשב"כ ובמוסד. ד"ר שטאובר הודה לנחיק וברכו לרגל האירוע.

נחיק עלה לבמה נרגש כולו. הוא סיפר שהקפיד לקבל אישור מקב"ט המוסד לגבי כל פרט מודיעיני או מבצעי, שאותו ביקש לכלול בספרו.

בהמשך דבריו הבהיר שהסיבה העיקרית לכתיבת הספר היא למען הדור הצעיר, שיקרא וילמד פרק חשוב בתולדות המדינה. הוא סקר בקיצור נמרץ את תוכן הספר למן נעוריו בש"י, היותו שותף במבצע ה"הגנה" לעצור את יצחק שמיר מה"לחי", ועד לרגע בו פגש ביצחק שמיר כראש ממשלת ישראל, והתרשם ממנו כאישיות יוצאת מגדר הרגיל.

נחיק הזכיר את היותו ראש היחידה המבצעית הראשון של שב"כ, את התקופה בה היה מזכירו של בן-גוריון, ואת שירותו ארוך השנים במוסד במסגרתו שירת בוושינגטון ובאירופה. לדבריו, מזכיר המדינה האמריקאי קיסינג'ר עודד את המצרים לצאת למלחמה נגדנו ב-1973 כדי לקדם בכך את תהליך השלום שיבוא אחריה. ב-1980 מינה ראש המוסד יצחק (חקה) חופי את נחיק לתפקיד ראש תבל.

בתקופתו התרחשה מלחמת לבנון ואירעו הפציעות שנפצענו בעניין זה. עוד סיפר שבתפקיד זה פעל רבות לפתוח בפני התעשייה האווירית שווקים חדשים במדינות אסיה ואפריקה. אחרי פרישתו עבר לתחום העסקי ובין היתר פתח שווקים לתעשיות שלנו בהודו ובאיטליה.

ההרצאה המרכזית בערב זה הייתה של פרופסור שלמה אבינרי, חבר ילדות של נחיק, ובעבר גם מנכ"ל משרד החוץ, שהרצה על "חשאיות, מדיניות ותבונה". אבינרי הדגיש את חשיבות עבודת תבל בפיתוח וקיום יחסים עם מדינות שאין איתן קשרים דיפלומטיים, והזכיר את הקְנאות והתרעומות שעלו במשה"ח בירושלים על תפקיד זה שמלא "משה"ח של תל-אביב".

אבינרי דן בשאלה כיצד מבטיחים שיהיה דיון ציבורי בנושאים שעליהם צריך לשמור בחשאיות, אך גם צריכים להיות נתונים לביקורת ולשקיפות. הוא הדגיש את חשיבותם של יחסי אמון מוחלט שצריכים להתקיים בין ראש המוסד לראש הממשלה. יחסי אמון כאלה הם שאפשרו לראש המוסד לומר דברי ביקורת לראש הממשלה ולשתפו במידע רגיש וממודר תוך ידיעה ברורה שתוכן דבריו לא יביא להתנכלות כלפיו ושדבריו לא ייחשפו. לפרופסור אבינרי יש סימן שאלה לגבי היכולת של המוסד לצפות אירועים שיתרחשו. הוא הביא כדוגמאות את מהפכת חומייני באיראן ואת תוצאות המלחמה בלבנון ב-1982. לדבריו, מהפכת חומייני הפתיעה אותנו. אבינרי תהה האם היו סימנים שהיו צריכים להעלות אצלנו סימני שאלה; אולי היינו צריכים לשמוע לא רק את גורמי הממסד אלא גם גורמים אחרים.

באשר ללבנון: אבינרי תהה האם חשבנו ברצינות מה יכולה להיות תגובתה של סוריה ומה יהיה המחיר בעולם הערבי. לדעתו, תמיד טוב שיהיה מישהו שישאל שאלות כאלה. אבינרי סיכם שאף על פי כן, בעניינים כאלה יש לישראל הצלחות רבות יותר מאשר למעצמות הגדולות. הנחה את הערב מנכ"ל המל"מ דודו צור.

שמעון אביבי

השקת הספר "מעשה אמ"ן", כרך א'

סיפורו של המודיעין הצבאי בצה"ל

דני אשר

ב-30 בדצמבר 2014 נערכה במל"מ השקת הכרך הראשון של הספר "מעשה אמ"ן" העוסק בסיפורו של המודיעין הצבאי מהקמתו לפני מלחמת העצמאות ועד לערב מלחמת יום הכיפורים. את הערב הנחו תא"ל (מיל') רון כתרי ומר עמיר רפפורט. אלוף (מיל') עוזי דיין נשא דברי ברכה ופרופסור יואב גלבר (שחיבר את "שבעת כרכי החבצלת" - אודות ימיו הראשונים של חמ"ן) הרצה על ההבדל שבין היסטוריה למורשת. את עיקר הדוגמאות נתן פרופ' גלבר ממלחמת יום הכיפורים. אחריו הרצה תא"ל ד"ר מאיר פינקל ראש צוות של בית דדו בחטיבת תוה"ד של צה"ל אודות השינויים הנדרשים בתורת הלחימה, כולל במודיעין, עם השינויים בטבע המלחמה. סיכם את הערב תא"ל (מיל') ד"ר דני אשר תאר את דרך איסוף הנתונים והדילמות הקשורות בכתיבת הספר. כמו כן הוצגו אפיזודות וסוגיות במחלוקת ותוארה בהרחבה תרומתם של רבים מגמלאי החיל לסיפור המורשת ולשימורה במסגרת הכרך הנוכחי והכרכים הבאים.

דני אשר

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה | ת"ד 3555 רמת השרון 47143 טל': 03-5497019, פקס': 03-5497731 דוא"ל: mlm@intelligence.org.il

מערך ההדרכה של ימי חוויה מודיעינית מרחף מעל ההישגים עד כה

אמנון סופרין ראש ועדת מורשת ותכנים

המפגש השנתי של מתנדבי מערך ההדרכה של פרויקט ימי חוויה מודיעינית התקיים במל"מ ב-17 בפברואר 2015. מטרת המפגש הייתה לסכם את שנת הפעילות 2014. ההתכנסות שימשה הזדמנות למפגש רעים נעים, לבבי ומהנה ביותר.

במצגת מפורטת, הוצגה הפעילות במהלך 2014, ובראשה דילוג משמעותי מעל לרף נתוני קודמתה. 6565 מבקרים חוו הדרכה מושקעת ומגוונת בשנת 2014, בעיקרם מבוגרים (ביניהם אנשי מערכת הביטחון וגופים ממלכתיים), בני נוער, משפחות שכולות וזרים (מ-16 מדינות שונות לרבות משלחות ביטחוניות ממלכתיות) ונציגי גופים ציוניים מחו"ל.

בסיכום המפגש הומלץ לתגבר את מערך ההדרכה בעיקר במדריכים בשפות זרות ולפעול לחשיפת פרשיות נוספות. יו"ר המל"מ ד"ר צבי שטאובר, המנכ"ל דוד צור וראש ועדת מורשת ותכנים אמנון סופרין הביעו הערכה רבה לעושים במלאכה.

נינה פתאל

שוב חוזר הניגון: חוג ידידי המל"מ מחדש פעילותו

חוג ידידי המל"מ חידש את פעילות בהצגה "נופל מחוץ לזמן" לפי סיפרו של דוד גרוסמן, ובבימויו של יחזקאל לזרוב. האירוע התקיים בתיאטרון 'גשר' ביפו ביום רביעי 25 בפברואר 2015. יו"ר המל"מ, ד"ר צבי שטאובר פתח בדברי ברכה. לחוג חיד"ה מתוכננת השנה פעילות מגוונת שתכלול היחשפות לנושאים ייחודיים, ביקור באתרים יוצאי דופן של מערכת המודיעין ופגישות עם בכיריה.

הזמנה

קרן ענבר

טקס הענקת מלגות עידוד

על שם ענבר עטיה הי"ד לשנת 2015

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)
אתר הנצחה הממלכתי לחללי הקהילה

האירוע יתקיים ביום שלישי, 24.3.2015,
ד' ניסן תשע"ה, בשעה 20:00,
באולם היכל צה"ל, מחנה דיין,
המכללות הצבאיות (פו"מ), גלילות

התכנסות וכיבוד קל החל מ-19:30 | תחילת האירוע: 20:00

בתוכנית:
פתיחה - מנחה
טקס חלוקת מלגות
מרצה אורחת: האלוף (מיל') אורנה ברביבאי:
"צבא העם כמרכיב משמעותי בחוסן הלאומי"
תוכנית אומנותית: גלעד שגב
דברים לזכרה - חרמונה

ענבר עטיה הי"ד

4.3.1996 - 3.7.1973

ענבר נרצחה בפיגוע טרור בדיזנגוף סנטר תל אביב, בערב פורים תשנ"ו (מרס 1996) והיא בת 22 שנים.

ענבר, בתם של חרמונה ואל"מ איקא עטיה, נולדה וגדלה ברמת אפעל, אחות לאורית ואסף.

בתום לימודיה בבית הספר התיכון ביהוד, התגייסה לצה"ל ושירתה בחיל המודיעין בין השנים 1991-1993.

בשנה האחרונה לחייה למדה כסטודנטית באוניברסיטת תל אביב.

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה | ת"ד 3555 רמת השרון 47143 טל': 03-5497019, פקס': 03-5497731 דוא"ל: mlm@intelligence.org.il

תאריכון היסטורי לחודשים מרץ-אפריל

מאת: גדעון מיטשניק

מרץ 1949 - הקמת ממ"ן | מעמד שירות המודיעין הצבאי (ש"מ, שהוקם ב-1948) התחזק עם ההכרזה על הפיכתו למחלקת המודיעין (ממ"ן) וחיזוקו גם במשאבים, אם כי עדיין לא כגוף עצמאי. חיים הרצוג, שהיה עד אז ראש ש"מ, ופעל לחיזוק מעמד ועצמאות הגוף המודיעיני, הפך לראש ממ"ן הראשון.

ישראל קסטנר

4 במרץ 1957 - ישראל קסטנר נרצח | התנקשות בחיי ישראל קסטנר ממנהיגי יהדות הונגריה בתקופת השואה. רוצחיו, ביניהם יוצא מחתרת לח"י, הושפעו מהאשמות נגדו כמי ששיתף פעולה עם הנאצים ("מכר את נשמתו לשטן"). לאחר מותו פסק בית המשפט העליון ברוב של שלושה שופטים מול שניים, כי קסטנר לא שיתף פעולה עם הנאצים. השב"כ איתר את רוצחיו והם הורשעו בדין. בעקבות הפרשה נחשפה בציבור לראשונה באופן גלוי עובדת קיומו של שירות ביטחון כללי.

ליל ה-5-6 במרץ 1975 - הפריצה למלון סבוי | אל"מ עוזי יאירי, עוזר ראש אמ"ן למבצעים, ואיתמר בן דוד, לוחם סיירת מטכ"ל, נהרגו (יחד עם 9 ישראלים נוספים) במהלך פעולת סיירת מטכ"ל לחילוץ בני הערובה במלון "סבוי" בתל אביב, לאחר שנתפסו ע"י 8 מחבלים מהפת"ח שהשתלטו על המלון לאחר נחיתתם בחוף תל אביב. המחבלים איימו להרוג את בני הערובה, אם לא תשחרר ישראל מחבלים. עוזי יאירי, ששימש אז בתפקיד בכיר באמ"ן, לא היה אמור להיות במקום ולא היה אמור להצטרף לפשיטה של סיירת מטכ"ל, אך התנדב מיוזמתו להצטרף לכוח הפשיטה.

7 במרץ 1965 - וולפגנג לוץ, "המרגל על הסוס", נעצר במצרים | "מרגל השמפניה" (זאב גור אריה) נשלח בראשית שנות השישים למצרים מטעם יחידה 188 של אמ"ן בזהות של איש עסקים גרמני. הוא הצליח לבסס מעמד וקשרים במצרים, להגיע לצמרת השלטון המצרי ולספק מידע חשוב על היערכות הצבא המצרי ומאמצי מצרים לייצר טילים. לוץ ורעייתו גרטרוד, שנתפסה איתו, שוחררו ב-1968 יחד עם אסירי "עסק הביש".

וולפגנג לוץ

8 במרץ 1969 - מלחמת ההתשה | צבא מצרים פתח ב-8 במרץ בהתקפה ארטילרית של כ-30,000 פגזים לאורך כל תעלת סואץ. מטרת המצרים הייתה להביא להתשת ישראל בלחימה ארוכה של הפגזות, תקיפות קומנדו וירי צלפים והרוגים מידי יום. המודיעין, שלא ידע להתריע על ההתקפה ב-8 במרץ, רשם במהלך מלחמת ההתשה הצלחות רבות, והתבלט בעיקר במודיעין למבצעים בעומק שטחה של מצרים.

יהודה גיל

13 במרץ 1999 - הרשעת יהודה גיל | איש המוסד שהועמד לדין והורשע על פברוק מידע שקרי ומטעה על צבא סוריה והיערכותו ועל כוונה לכאורה של הסורים לבצע מחטף בחרמון. גיל נידון ל-5 שנות מאסר.

22 במרץ 2004 - חוסל מנהיג החמאס השיח' אחמד יאסין בעזה במבצע סיכול של שב"כ וצה"ל | ליירוטו, יחד עם מנהיגים נוספים של החמאס, הייתה השפעה על צמצום הטרור ולהסכמת החמאס להפסקת אש.

איסר הראל

25 במרץ 1963 - התפטר איסר הראל | ראש המוסד והממונה על שירותי הביטחון נאלץ לוותר על כסאו, על רקע מתיחות קשה עם ראש הממשלה בהקשר לפרשת המדענים הגרמנים במצרים ולהערכה מחמירה שלו לגבי השלכות פרויקט הטילים על בטחונה של ישראל. בן גוריון קבל את הערכת אמ"ן והעומד בראשו אלוף מאיר עמית. אלוף עמית התמנה לתפקיד ראש המוסד במקום הראל.

31 במרץ 1961 - סא"ל ישראל בר נעצר | ההיסטוריון הצבאי, עובד בכיר במשרד הביטחון, נעצר ע"י השב"כ באשמת ריגול לטובת ברית המועצות.

מרץ 1950 - כמה ידיעות זרמו אז במערכת? | בשלושת החודשים הראשונים של 1950 התקבלו במדור ההפצה של מחלקת המודיעין של אמ"ן 31,540 ידיעות ו-1,660 דו"חות מסוכנויות האיסוף של ממ"ן בלבד (ללא שב"כ, מוסד ואחרים). רוב הידיעות התקבלו אז ממודיעין האזנה (ש.מ.2). במדור שירתו באותה עת 5 אנשים בלבד, ולהזכירכם: הוא לא היה ממוחשב!!!

יהושפט הרכבי

מרץ 1949 - מודיעין 10 - יחידת הקת"מ | הקמ"נים המרחביים של יחידת היומינט של אמ"ן (מוד' 10) , שהפעילו את סוכני היומינט הפכו לקת"מים (קציני תפקידים מיוחדים) ויחידת מוד' 10 הפכה ליחידת הקת"מ.

1 באפריל 1959 - "ליל הברווזים" | תרגיל גיוס פומבי של המילואים ללא תיאום עם הדרג

המשך בעמוד 7

המשך מעמוד 6

המדיני גרם לבהלה בישראל ובמדינות ערב. ראש הממשלה ושר הביטחון, דוד בן גוריון, הנחה להדיח את ראש אמ"ן אלוף יהושפט הרכבי, ואת סגן הרמטכ"ל, אלוף מאיר זורע.

אלי זעירא

1 באפריל 1974 - דו"ח הביניים של ועדת אגרנט | ועדת אגרנט שמונתה בעקבות מלחמת יום הכיפורים מפרסמת דו"ח ביניים. בעקבותיו מסיים אלוף אלי זעירא ראש אמ"ן את תפקידו.

ליל 9-10 באפריל 1973 - מבצע "אביב נעורים" | תכליתו לחסל בכירים בפת"ח ולפגוע במפקדות טרור, במחסנים ובמתקני ייצור אמל"ח של הפת"ח בבירות. במבצע נטלו חלק לוחמי סיירת מטכ"ל, כוחות צנחנים, כוח השייטת ולוחמי המוסד. המבצע ניזום בעקבות גל של פיגועי טרור חו"ל שבצעו ארגוני הטרור הפלסטינים נגד יעדים ישראליים.

12 באפריל 1984 - פרשת "קו 300" | ארבעה מחבלים פלסטינים השתלטו על אוטובוס (בקו ת"א-אשקלון) ובו 30 נוסעים והובילו אותו לאזור דיר אל בלח שברצועת עזה. בהשתלטות הצבאית על האוטובוס נהרגה נוסעת, נהרגו שני מחבלים ושניים נוספים נלקחו לחקירת השב"כ באזור האירוע. בתחילה פורסם, כי כל המחבלים נהרגו. אולם,

אנשי השב"כ אוחזים באחד המחבלים שביצעו את הפיגוע בקו 300

לאחר מכן התבהר כי השניים שנלקחו לחקירה בשטח הוצאו להורג בהוראת ראש השב"כ וכי ניתנו בהוראתו עדויות שקר לוועדת זורע שחקרה הפרשה. בהמשך, התפטר ראש השירות אברהם שלום מתפקידו (יוני 1986). בעקבות הפרשה נקלע הארגון למשבר עמוק והחל בתהליך יסודי של הפקת לקחים בתחום המקצועי והערכי.

באפריל 1984 - חשיפת "המחתרת היהודית" | השב"כ חושף התארגנות טרוריסטית יהודית, המכונה "המחתרת היהודית", אחרי מאמץ מודיעיני ממושך. אנשיה ביצעו ביוני 1980 את הפיגועים בראשי הערים הפלסטינים וביולי 1983 רצחו שלושה סטודנטים במכללה האסלאמית בחברון. כמו כן, הם תכננו לפוצץ את מסגדי הר הבית. אחדים מחברי ההתארגנות נתפשו בעת שניסו לפוצץ אוטובוסים ערביים במזרח ירושלים ובהמשך נעצרו שאר חברי המחתרת.

אירועי 'מועדון חבצלת'* שריינו ביומנכם

■ **יום שישי 27 במרץ 2015**

טיול למקורות הירקון - פארק אפק וסיור באם המושבות. האירוע מוגבל ל-100 משתתפים, כל הקודם זוכה! הרשמה במשרדי המל"מ בטלפון 03-5491306 או 03-5497019 אצל בטי.

הגעה עצמאית ברכב פרטי לגן לאומי ירקון-תל אפק בשעה 08:30. על המשתתפים להביא עימם שתייה וארוחה קלה. עלות הכניסה לפארק תשולם על ידי המל"מ.

■ **יום שלישי 14 באפריל 2015**

הרצאתו של תא"ל (מיל') **אמיר השכל** בנושא **חסידי אומות העולם**.

■ **יום ששי 1 במאי 2015**

יום עיון בנושא משואה - מותנה במספר הנרשמים.

■ **יום רביעי 20 במאי 2015**

הרצאתו של אל"מ (מיל') **יוסי לנגוצקי** בנושא **לוחמת הסיירת בירושלים**.

* פרטים ועדכונים באתר האינטרנט של המל"מ: www.intelligence.org.il

מהנעשה בעמותות

עמותת מודיעין 10
פתחה את שנת הפעילות 2015

הרצאתו של פרופסור ניסים מזרחי, ראש החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת תל אביב פתחה את הסמינריון השנתי של עמותת מודיעין 10 בנושא "ישראל 2015 - פריפריה אינה רק עניין של גיאוגרפיה". ההרצאה עסקה בשסעים בחברה הישראלית בין יהודים לערבים, חילונים וחרדים ועוד.

הביקור הראשון של העמותה היה בעיר בית שמש, שם פגשנו את הקיבוץ העירוני לצד נציגים של זרמים שונים בקהילה החרדית. פגשנו ישראל אחרת ממה שאנחנו מכירים. סיירנו בעיר ששינתה את צביונה ועתידה להיות עיר חרדית לכל דבר. בחודש מרץ תצא העמותה לקמפוס של שלושה ימים בגליל שיכלול ביקורים ופגישות בנצרת עילית, בית שאן ומע'אר לצד פעילות חברתית וסקירות מורשת. בהמשך השנה תקיים העמותה פעילויות נוספות במסגרת הסמינריון השנתי.

דור ההמשך של העמותה קיים ערב מעניין שבו הנחה חבר העמותה, אלי אבידר, פאנל בהשתתפות פרופסור איל זיסר ודויד מידן לדיון מעניין ומיוחד על התמורות במזרח תיכון משתנה מזווית הראיה האישית של המשתתפים.

גדי זהר

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה | ת"ד 3555 רמת השרון 47143 טל': 03-5497019, פקס': 03-5497731 דוא"ל: mlm@intelligence.org.il

עמותת בוגרי 8200 על משמר המורשת

■ **מורשת** - עמותת ש.מ. 2 יושבת על מדוכת ההכנה של שני אירועי מורשת לשנת 2015: הכשרה קדם-צבאית כמכפיל כח, והתקנות שטח סיגינטיות - החמישי בסדרה "ההזנק להייטק". בנוסף, נמשכות ההכנות לאירועים השנתיים - פורום אתרעה לאורו של תא"ל יואל בן פורת ז"ל, והכנס השנתי שיוקדש לציון 20 שנות פעילות סיגינטית מחודשת, יחודית והתרעתית. האירוע ייסוב הפעם סביב פעילותו של הבסיס המרכזי באזור ירושלים.

■ **ערב מורשת רביעי בסדרת "מפקדים מספרים"** - התקיים בסוף דצמבר 2014 בשיתוף עם היחידה הסדירה. מפקדי היחידה בעבר אלוף (בדימ') שלמה ענבר ואלוף (מיל') אהרון זאבי (פרקש) סקרו את הדרך שבה תובנות העבר מתקופת פיקודם על היחידה, תרמו ישירות בתפקידים הבכירים שמילאו לאחר מכן בצה"ל:- אין לבזבז זמן, ניצול פוטנציאל והזדמנויות; הפיכת בניין כוחה של היחידה לדופק חייה; יצירת מסד תשתיתי לשנים הבאות (מ-1972 ואילך) בתחומי פיתוח מקורות הסיגינט, תקציבים וכח אדם טכנולוגי; הנחת אבני יסוד לפעולה במימד הרביעי - הקיברנטי (משנות ה-90 ואילך); מתן עדיפות להיתוך המידע; מיקוד הפעלת המערך המוטס והתאמתו לצרכים; השפעה בונה של פעילות היחידה לקראת מלחמת 1973 על הערכות ומוכנות חיל הקשר; לוחמה אלקטרונית ללא סיגינט אינה שווה דבר; תכנון מוכוון משימה.

■ עמותת בוגרי היחידה סיכמה על פעילות משותפת עם עמותות יחידתיות של היחידה הטכנולוגית וסיירת מטכ"ל.

■ **ומה היה לנו בשנת 2014?**

בסיכום פעילות העמותה צוינו בעיקר:

◀ אלפי בוגרים השתתפו בשני המופעים המרכזיים של העמותה - כנס הנטוורקינג השנתי (יוני) וכנס המורשת השנתי (ספטמבר). בנוסף, השתתפו מאות בוגרים בכנסים הייעודים כמו כנס התרעה ושני כנסים של "מפקדים מספרים".

◀ 22 בוגרים ובוגרות היחידה שמצבם הסוציו-אקונומי קשה, זכו למלגות לימודים ו/או מלגות קיום.

◀ תוכנית היזמות של העמותה (EISP 8200) בפתח שנתה החמישית. לצידה, הוקמה תוכנית היזמות החברתית שתסיים בקרוב את שנת פעילותה הראשונה.

◀ פורום הצעירים החל לקרום עור וגידים - עם מעל ל-5 אירועי העשרה, נטוורקינג ואף מסיבות לבוגרים הצעירים.

◀ מאות בוגרים חיפשו ומצאו עבודה באמצעות רשת הקשרים של העמותה, וספציפית - באמצעות הניוזלטר החדשי, אליו הצטרפו השנה יותר מ-3,000 בוגרים חדשים.

שוניה פכט

עמותת 'אגמון'

■ ההצגה "החברים של צ'כוב", 3 פארסות וסיפור מתח אחד, התקיימה בפברואר 2015 במל"מ. בהצגה נכחו חברי אגמון ושובל והיא זכתה לשבחים רבים.

■ שתי קבוצות של מטיילי אגמון בחו"ל חזרו מסבב בקוסטה ריקה ובקובה.

■ כ-150 חברי אגמון קיימו סיור במכון וולקני ובמרכז המטאורולוגי בבית דגן. בביקור הוצגו פיתוחי חקלאות מרשימים וכן פרק במזג האוויר, כולל הפרחת בלון מטאורולוגי.

■ חברי המל"מ המעוניינים להצטרף לטיולי מיטיבי לכת יחד עם חברי אגמון ושובל יוכלו לעשות כן בפניה למארגנת הטיולים אירים טל' - 0542576770. הטיול הקרוב יהיה ב-19 באפריל מהסטף ליער הקדושים.

נעם שפירא

עמותת 'שובל'

■ ב-24 בדצמבר 2014 קיים אגף האבטחה את האירוע השנתי לגמלאי האגף. בכנס שמעו המשתתפים על עשיית האגף ועל תכניות לשנת 2015. את הערב קינחו בהרצאה של הד"ר נורית בובליל על המז"פ בשירות החוק.

■ ב-1 בינואר 2015 קיימה עמותת היחידה לאבטחת אישים את מפגשה השנתי. המפגש המסורתי נערך גם השנה במל"מ בהשתתפות חברי העמותה עם בנות ובני זוגם. במסגרת המפגש שמעו המשתתפים את הרצאתו של שופט בית המשפט העליון ד"ר אליקים רובינשטיין.

■ שתי קבוצות של חברי העמותה ובנות ובני זוגם השתתפו בשני סיורים במתחם שרונה. אבי לזר הדריך.

הזמנה

אנו מתכבדים להזמינכם ליטול חלק בסדנא לבירור סוגיית

הבקרה וה-"איפכא מסתברא"

שתתקיים במרכז למורשת המודיעין (מל"מ) ביום ב',
כה באדר תשע"ה, 16 במרץ 2015, החל בשעה 18:00 (התכנסות ב-17:30).

תוכנית הסדנא והמשתתפים:

התכנסות והרשמה, כיבוד
ברכות

על הורתה של הגישה
אלוף (דימ') **שלמה גזית**

היישום בחמ"ן והנעשה בחצרות אחרים
אל"ם (מיל') שלמה קאשי

הבקרה וה"איפכא" בעיני ראש המחקר
אלוף (מיל') יעקב עמידרור

ואולי זה אינו המענה??
תא"ל (מיל') איתי ברון

על ניהול סיכונים במערכות אחרות
אלוף (מיל') שלמה ינאי

דברי סיכום:
יו"ר המל"ם - ד"ר צבי שטאובר

הקהל יוזמן לשאול ולהעיר, אחר הדברים.

תא"ל (מיל') רון כתרי
ראש המכון

המרכז למורשת המודיעין
2015-1985
אתר הנצחה ממלכתי לחללי הקהילה

ההשתתפות מחייבת הרשמה
מראש במשרדי המל"מ

טל: 03-5497019
או 03-5491306
שלוחה 101 או 106

דוא"ל:
mlm@intelligence.org.il
ipsiisrael@gmail.com

המפגש סגור לקהל הרחב
וההשתתפות בו היא למוזמנים
ועל בסיס הרשמה מראש בלבד.

עמותת מורשת הבריחה

אוניברסיטת תל-אביב
הספרייה המרכזית ע"ש סוראסקי

תנועת "הבריחה"
אירופה 1945-1948

תערוכת צילומים היסטוריים

1.3.2015 - 20.3.2015 | מבואת הספריה המרכזית ע"ש
סוראסקי, אוניברסיטת ת"א

התערוכה מציגה את סיפורה של תנועת הבריחה, שפעלה באירופה משלהי מלחמת העולם השנייה ועד להקמת המדינה, והעבירה מעל 250,000 פליטים יהודים ניצולי שואה ממזרח אירופה אל עבר נמלי הים התיכון.

ב"מבט מל"מ" גיליון 71, ינואר 2015 תוכלו לקרוא על:

- ראיון ראשון עם ראש חטיבת המחקר הנכנס תא"ל אלי בן מאיר - סיכום תפקידו הקודם כקמנ"ר והאתגרים לקראת "הכובע החדש" של המעריך הלאומי.
- פרשת "עסק הביש" - שישה עשורים לנפילת המחתרת במצרים.
- 20 שנה לשלום עם ירדן.
- תיקון עוול מודיעיני - פרשייה מודיעינית ולקח בצידה במודיעיון.

נמשכת ההרשמה לחוג תנ"ך במל"מ

בכוונתנו לפתוח חוג תנ"ך לחברי העמותה במל"מ, בימי חמישי בשעה 10:30 עד 12:00 או בימי חמישי בין השעות 17:00 עד 18:30. פתיחת החוג מותנית במספר המשתתפים.

המעוניינים ירשמו בדוא"ל או במשרדי המל"מ אצל רקפת - בטלפון: 03-5491306 שלוחה 115.

רואים מל"מ

"רואים מל"מ", איגרת המידע של ה-מל"מ, מופצת באינטרנט. **שמרו על קשר** - הצטרפו אלינו ומסרו את כתובת הדואר האלקטרוני שלכם! נשמח לקבל מכם משוב: התייחסויות, תגובות ובקשות.

תודה, **יוכי ארליך**, עורכת "רואים מל"מ" וחברת הנהלת המרכז
mlm@intelligence.org.il
אתר ההנצחה המרכז למורשת מודיעין,
ת"ד 3555 רמת השרון 47143, טל' 03-5497019, פקס 03-5497731

בקרו באתר האינטרנט שלנו: www.intelligence.org.il

תודתנו

תודתנו: לשמעון אביבי, לנחם אילן, לדני אשר, לגדי זהר, ליובל חלמיש, לרון כתרי, לגדעון מיטשניק, לאמנון סופרין, לרקפת פאר, לשוניה פכט, לנינה פתאל, לרפי קטרון, למירי שד"ר, לנעם שפירא על הסיוע בהכנת החומר ולכל האחרים שתרמו.

ISRAELDEFENSE

בימת מודיעין

מפגש ראשון לשנת 2015

מפגש ראשון: יום שישי, 20 במרץ 2015 במרכז למורשת המודיעין בגלילות.

לו"ז:

09:30-08:30 התכנסות וכיבוד קל
09:40-09:30 דברי פתיחה:
מר **עמיר רפופורט**
ותא"ל (מיל') **דודו צור**, מנכ"ל מל"מ
10:15-09:40 הצגת פרשיה מודיעינית.
12:00-10:15 דיון בנושא "הזירה הפלסטינית לאחר מבצע 'צוק איתן'".

משתתפים:

מר **יצחק אילן** - לשעבר סגן ראש השב"כ.

פרופ' **שאול משעל** - ראש החטיבה למזרח תיכון בבית הספר לאודר לממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה.

סא"ל מיל' **אלון אביתר** - בעבר יועץ לענייני ערבים של מתאם הפעילות בשטחים.

מנחה: תא"ל (מיל') **אמנון סופרין**.

יום העיון פתוח לבני/ בנות זוג.

מחיר לחברי מל"מ - 40 ₪.

מותנה בהרשמה מוקדמת במשרדי המל"מ בטלפון: 03-5491306 שלוחה 115 - רקפת.